

ОСОБЛИВА ЧАСТИНА КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ: СИСТЕМА ТА ЗМІСТ

Матеріали міжнародної наукової конференції

м. Харків, 20–23 жовтня 2021 року

Надруковано за сприяння та міжнародної технічної допомоги
Консультативної місії Європейського Союзу

www.pravo-izdat.com.ua

ISBN 978-966-998-415-9

Харків
2022

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО
КОНСУЛЬТАТИВНА МІСІЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ В УКРАЇНІ
ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ
«ВСЕУКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА»
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ВИВЧЕННЯ ПРОБЛЕМ
ЗЛОЧИННОСТІ ІМЕНІ АКАДЕМІКА В. В. СТАШИСА

ОСОБЛИВА ЧАСТИНА КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ: СИСТЕМА ТА ЗМІСТ

Матеріали міжнародної наукової конференції

м. Харків, 20–23 жовтня 2021 року

Харків
«Право»
2022

УДК 343.3/.7(477)(094.4)

Редакційна колегія:

Ю. В. Баулін, Ю. А. Пономаренко, І. А. Вишневська

Матеріали опубліковано в авторській редакції

Особлива частина Кримінального кодексу України : система та О-74 зміст: матеріали міжнар. наук. конф., м. Харків, 20–23 жовт. 2021 р. / редкол.: Ю. В. Баулін, Ю. А. Пономаренко, І. А. Вишневська. – Харків: Право, 2022. – 234 с.

ISBN 978-966-998-415-9

© Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, 2022

© Консультативна місія Європейського Союзу в Україні, 2022

© Громадська організація «Всеукраїнська асоціація кримінального права», 2022

© Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В.В. Сташиса, 2022

ISBN 978-966-998-414-2

ПЕРЕДМОВА	9
------------------------	----------

I. ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ ОСОБЛИВОЇ ЧАСТИНИ КК УКРАЇНИ: СТРУКТУРА, СИСТЕМА, ПРАВИЛА ФОРМУВАННЯ

Баулін Ю.В.

ЗАГАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ПОБУДОВИ ОСОБЛИВОЇ ЧАСТИНИ ПРОЄКТУ КК УКРАЇНИ.....	11
---	----

Панов М.І.

ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ ВИБУДОВИ СИСТЕМИ І СТРУКТУРИ НОРМ ОСОБЛИВОЇ ЧАСТИНИ В ПРОЄКТІ КК УКРАЇНИ	15
--	----

Пономаренко Ю.А.

ДЕЯКІ ПИТАННЯ СТРУКТУРУВАННЯ ОСОБЛИВОЇ ЧАСТИНИ ПРОЄКТУ НОВОГО КК УКРАЇНИ.....	19
--	----

Навроцький В.О.

ПРО ФОРМУЛЮВАННЯ СТАТЕЙ ОСОБЛИВОЇ ЧАСТИНИ В ПРОЄКТІ КК УКРАЇНИ.....	23
--	----

Гришук В.К.

ЧЕРГОВА КОДИФІКАЦІЯ КРИМІНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ТА ОКРЕМІ ПИТАННЯ ПОБУДОВИ СИСТЕМИ ОСОБЛИВОЇ ЧАСТИНИ КК УКРАЇНИ.....	28
--	----

Борисов В.І.

ДОТРИМАННЯ ІНТЕГРАЦІЙНОЇ ЄДНОСТІ ЗАГАЛЬНОЇ ТА ОСОБЛИВОЇ ЧАСТИН КК ЯК ПОКАЗНИК РОЗВИТКУ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА УКРАЇНИ.....	32
---	----

Киричко В.М.

ПРО СУТНІСНІ ЗАСАДИ ЗАПОБІГАННЯ ЗАКОНОДАВЧОМУ ВІРУСУ В СИСТЕМІ ОСОБЛИВОЇ ЧАСТИНИ НОВОГО КК УКРАЇНИ.....	36
---	----

Гацелюк В.О.

ДО ПИТАННЯ ПРО ЗАСАДИ ВИЗНАЧЕННЯ ОБСЯГУ КРИМІНАЛІЗАЦІЇ СУСПІЛЬНО НЕБЕЗПЕЧНИХ ДІЯНЬ ПІД ЧАС ПОТОЧНОЇ КОДИФІКАЦІЇ КРИМІНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА	40
---	----

Туляков В.О.

АЛЬТЕРНАТИВИ КРИМІНАЛІЗАЦІЇ	44
-----------------------------------	----

Куц В.М.

ДЕЯКІ ЗАУВАЖЕННЯ ЩОДО ПРОЄКТУ ОСОБЛИВОЇ ЧАСТИНИ НОВОГО КК УКРАЇНИ.....	46
---	----

Бантшишева О.О., Бантшишев О.Ф.

ЗАУВАЖЕННЯ, ПРОПОЗИЦІЇ ТА ПИТАННЯ ДО ПРОЄКТУ ОСОБЛИВОЇ ЧАСТИНИ КК УКРАЇНИ	49
--	----

Пашенко О.О.

ЩОДО ДЕЯКИХ ПРОЯВІВ ПРИНЦИПУ НАСТУПНОСТІ КРИМІНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА В ПРОЄКТІ НОВОГО КК УКРАЇНИ	51
---	----

АЛЬТЕРНАТИВИ КРИМІНАЛІЗАЦІЇ

Руйнування нормативної усталеності публічного права є наслідком відсутності можливостей мети попередження девіантності відповідними заходами. Злочинність у світі поступово зростає. Старі наративи стають неефективними.

Шахраї та бандити не сидять у тюрмах, кримінальність розвивається дозволеністю мережевого спілкування, мова ворожнечі стає нормою в окремих субкультурах. Моделі попередження, засновані на імплементації цілей сталого розвитку ООН, мають криміногенний потенціал.

Отже, виникає питання, наскільки ефективним є попередження злочинності засобами кримінального права? Чи можливі альтернативи криміналізації? Що та як може виступати альтернативою?

Декриміналізація, спрощення регулювання на кшталт проступків або загалом адміністрування девіацій шляхом реалізації і моніторингу ефективності персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій) за несудовою процедурою?

Адекватної відповіді немає.

Можливо, тому що реальний моніторинг ефективності кримінального закону та його реалізації (як у застосуванні, так і у незастосуванні) у світі не ведеться. Відомо, що більшість «ядерних» кримінальних правопорушень вчинюється представниками відповідних антисоціальних субкультур, але на концепті політики стримування та стигматизації не завжди можна виграти.

Так, існував досвід політики СРСР часів Ю.Андропова щодо масового засудження хуліганів за ч.2 ст.206 КК, що призвело до скорочення тяжких насильницьких злочинів 1984-1997 р.р. та відповідного їх зростання 1998 р. після виходу засуджених на волю. Відповідно, застосування «правила трьох помилок» у США з 1994 року пов'язувалося з динамікою зниження насильницької злочинності протягом 30 років. Але після 30 років насильницькі злочинці почали достроково звільнятися, і зараз у США зберігається тенденція зростання вбивств... Зрозуміло, що це тільки один фактор, пов'язаний з інкарцерацією кримінально активної верстви населення. Але...

Констатується необхідність заходів спеціальної профілактики, які на індивідуальному рівні протирічать положенням ЄКПЛ, та відповідних протоколів до неї (принцип *ne bis dem idem*, стигматизація, превентивне ув'язнення). Славновісне правило Енгеля, яке використовується судом для застосування «парасольки» ст.6 ЄКПЛ (право на справедливий суд), має вибірккову практику застосування. Три його критерії (класифікація правопорушення за національним законодавством, природа та соціальна значущість правопорушення, суворість покарання) не є чітко вираженими. Відповідно, юридичний аналіз правопорушення та покарання в сенсі ст.ст.6-7 ЄКПЛ не надає можливостей однозначного вирішення питання щодо чіткого визначення кримінальності діяння.

Отже, має місце фіктивність криміналізації в сенсі розмитості та дискреційності формування, розуміння та застосування терміну кримінального правопорушення. Мова йде також про неможливість спрощення смислів та обізнано-

сті задля надмірній спеціалізації окремих норм Особливої частини проекту КК.

Держава може існувати без кримінального закону (неправо територій поза ефективним контролем держави, норми окремих суспільних груп, що підтримують небажані суспільні відносини - корупція, даркнет, кримінальна субкультура; репресалії революцій), але не може без кримінального права чи його альтернатив у публічно-правовій площині [1, с.152].

Практика ЄСПЛ іде шляхом поширення сенсу кримінального правопорушення. Враховуючи розповсюдження паралельних систем управління людською поведінкою через рішення адміністративних органів, формування «кримістративних відносин» (кримінальних по сутності, адміністративних по формі), можливо, є рація в пропозиції відмовитись від реалізації ідеї Концепції реформування кримінальної юстиції від 8 квітня 2008 р., та Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень» № 2617-VIII від 22 листопада 2018 р. щодо відокремлення категорії кримінальних проступків.

Вважаємо, що за умов створення системи належного захисту прав і свобод правопорушника та потерпілого, більш раціонально це спрощення перевести в галузь адміністративного права та процесу, залишивши в Особливій частині КК лише склади так званих «ядерних» злочинів.

Альтернативи криміналізації існують, проте та лише за умов реалізації верховенства права та захисту прав людини.

Список використаних джерел

1. Туляков В. О. «Кримістративні санкції»: питання визначеності у контексті верховенства права Наука та суспільне життя України в епоху глобальних викликів людства у цифрову еру (з нагоди 30-річчя проголошення незалежності України та 25-річчя прийняття Конституції України) : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 21 трав. 2021 р.) Одеса, 2021. Т. 2. С. 149-153